

25. april

1941

2021

80 år

25. april 2021 feirer 330 skvadron 80 år. Skvadronen ble opprettet som en norsk avdeling under kommando av Royal Air Force, med betegnelsen 330 Norwegian Squadron. Det originale skvadronsmerket med motto «Trygg havet» ble signert av den britiske kongen Kong Georg VI.

330 skvadronen var den første norske flyskvadron som ble opprettet under krigen og er den eldste flyskvadron i Luftforsvaret. Den har innehatt mange roller i krig og fred; maritim patrulje, jagerbomber, maritim overvåking og redningshelikoptertjeneste.

LMS-Rogaland (LMS-R) og Sola Flystasjons Venner (SFV) tok initiativ til å markere skvadronens 80 årige historie. En flyskvadrons historie er ikke bare avdelingens historie, men også en del av Luftforsvarets historie, norsk luftmilitær historie, norsk forsvarshistorie og norsk historie.

Derfor mener LMS-R og SFV det er viktig å markere 80-års jubileet til 330 skvadron, og vi er glade for at LMS sentralt og Sjef Luftforsvaret støtter opp om markeringen. Markeringen er en hyllest til 330 skvadronens personell som har tjenestegjort gjennom 80 år fra 1941 til 2021. Samtidig minnes vi menneskene som ga sine liv i avdelingens tjeneste i krig og fred.

LMS-R og SFV vil med dette historiske heftet få gratulere 330 skvadron og Luftforsvaret med et verdig 80-års jubileum.

Svein Anders Eriksson

Svein Anders Eriksson
Major (R)
Leder LMS-R

Harald Storlid

Harald Storlid
Leder SFV

Hilsen fra Sjef Luftforsvaret

La meg først få gratulere 330 skvadronen med 80-års jubileum. Luftforsvarets eldste flyskvadron har sin fødselsdag 25. april, og det er verdt å markere. Fra starten i 1941 med overvåkning av kyst- og havområdene rundt Island til dagens redningstjeneste, har de hele tiden operert under mottoet «Trygg havet».

Luftforsvaret er en ung forsvarsgren og det er noe unikt ved vår historie at vi har skvadroner som er eldre enn selve forsvarsgrenen som ble etablert 10. november 1944. 330 skvadronen er den første skvadronen som ble etablert under krigsinnsats, og er dermed første ledd i en rik luftforsvarshistorie som det er viktig å ta vare på.

I løpet av de 80 årene som har gått siden 330 skvadronen ble etablert, har mye forandret seg. Ikke bare for skvadronen, men også for Luftforsvaret. Forsvarsgrenen har fått nytt materiell opp gjennom årene og oppgavene har blitt endret siden starten i 1944. Så også med 330 skvadronen. Deres første oppgaver var havovervåking, ubåtjakt og konvoieskorting i områdene rundt Island. Med sine enmotors sjøfly av typen Northrop N-3PB utførte de sin tjeneste i et farlig farvann og med utfordrende vær-situasjoner, noe som resulterte i store tap av både mannskaper og fly. Senere under 2. verdenskrig ble det nye flytyper og tilsvarende operasjoner fra Storbritannia, for så å bli overført til Norge ved krigens slutt. Nye flytyper ble intro-

duert, og i all hovedsak var skvadronens oppgaver knyttet til skvadronens motto «Trygg havet».

I dag er 330 skvadronen den avdelingen i Luftforsvaret som er best kjent blant Norges befolkning. Siden 1973 har den vært spydspissen i den norske redningstjenesten, først med sine Sea King helikopter, og nå i ferd med å ta i bruk Norges nye redningshelikopter SAR Queen. Det er ikke få mennesker i Norge som kan takke skvadronen for at de fortsatt lever og har helsen i behold.

La meg få rette en stor takk til alle de som bidrar med å holde historien levende. Jeg håper alle som er involvert i markeringen av skvadronens 80-års dag vil få anledning til å lære mer om 330 skvadronens stolte historie, og knytte forbindelser på tvers av generasjonene. Det er en stolt 80-åring som tar skrittet inn i framtiden med verdens beste redningshelikopter og verdens beste mannskap.

Gratulerer med 80-års jubileet!

Med vennlig hilsen

Tonje Skinnarland
Generalmajor | Sjef Luftforsvaret

Foto: Torgeir Haugaard

Hilsen fra Sjef Redningshelikoptertjenesten

Kjære alle sammen. Gratulerer med dagen - og med en fortjent feiring av en flott 80-års jublant!

Det er en ærverdig og positiv berømmelse rundt Norges eldste skvadron som er unik i Luftforsvaret. Størstedelen av den norske befolkning har levd hele sitt liv i trygg visshet om at det er 330 skvadron som kommer og redder dem hvis de kommer i nød. Tre-tretti / Tre-tredve / Tre-tre-null / Nullern.

Kjært barn har mange navn. Men alle vet at det er dere som kommer. De siste nærmere 50 årene har dere kommet med Sea King'en - som ble anskaffet i 1973. Alle kjenner til skvadronnavnet og flytypen. Og alle kjenner oppdraget med å berge mennesker i nød. Dette er helt unikt for en avdeling i Forsvaret, og det har fremkommet gjennom hardt arbeid fra første dag i avdelingens virke. Historiene før Sea King er dramatiske og spennende, og vitner om en skvadron som har vært sitt ansvar bevisst. Det som har preget 330 siden oppstarten - er nemlig andres trygghet. Fra og med høsten 2020 skapes nye historier med vårt nye multiverktøy SAR Queen. Det er et fantastisk bra helikopter som tar over arven på en verdig måte etter at Sea King pensjoneres.

Flytypene 330 skvadron har operert, og basene skvadronen har holdt til på har endret seg opp gjennom årene, men menneskene som skaper tryggheten er av samme slaget. Dere er mennesker som hver dag, hele året opplever på kroppen konsekvensene av egen innsats. Dere opererer i et miljø hvor dere jevnlig blir eksponert for et enormt spenn av følelser; både gleder og sorger, anerkjennelse og skyldfølelse, optimisme og fortvilelse, mestringsfølelse, og følelse av utilstrekkelighet.

Med vennlig hilsen

Tord Aslaksen
Oberst | Sjef Redningshelikoptertjenesten

Det er hverdagskost for dere å være ytterste og avgjørende beslutningstaker ift andre menneskers liv og død. Hele tiden gjøre kvalifiserte vurderinger i balansen mellom lover og regler, egen risiko og potensialet for å redde liv. Det er hverdagskost for dere å strekkes mellom emosjonelle ytterpunkter. Dette gjelder både det luftoperative personellet i luften, og det gjelder mannskapene på bakken som tilrettelegger for innsatsen i luften. Alle bidrar! Det står respekt av 330 skvadrons håndtering av dette ansvaret gjennom alle tidsepoker siden oppstarten for 80 år siden!

Det vil imidlertid aldri bli hverdagskost for oss andre å nyte godt av den innsatsen dere leverer gjennom arbeidet i 330 skvadron. Og fra og med i fjor også gjennom Vedlikeholdsskvadronen når teknisk personell overføres i forbindelse med konverteringen. Dere er alle mennesker som jobber med hjertet utenpå uniformen for å sikre at Norges befolkning får hjelp når nøden er som størst!

Slik har dere alltid gjort det.
Slik vil dere alltid gjøre det.
For alt dere er. Og alt dere gjør.
Takk!

Foto: Simen Dingsøir, RHT

Hilsen fra Sjef 330 skvadron

Til alle venner av 330 skvadron. 330 skvadronen er 80 år!

Den 25. april 1941 ble 330 skvadronen offisielt etablert på Island som en del av Marinens flyvevåpen. Skvadronen ble erklært operativ fra september samme år. 330 skvadronen ble underlagt RAF under krigen. Skvadronen opererte i begynnelsen ut fra Island, men ble i 1943 overført til Skottland hvor den ble værende frem til krigens slutt.

Etter krigen har skvadronen vært etablert på Sola, Gardermoen, Rygge og Bardufoss med forskjellige flytyper i forskjellige oppgaver, men alltid med mottoet «Trygg havet».

Fra 1. mai 1973 har 330 skvadronen operert Sea King redningshelikopter over hele landet. Mottoet «Trygg havet» passer perfekt til en skvadron hvis primære oppgave er å utføre ambulans- og redningsaksjoner til havs. Oppdragsporteføljen har endret seg, men fortsatt er det å trygge havet en primær oppgave for 330 skvadronen.

I oppstarten med Sea King ble det etablert beredskap på basene Bodø, Banak, Ørland og Sola. Skvadronen hadde en kort periode også base på Vigra, men denne ble overflyttet til Rygge i 1999. Etter hvert har også Florø blitt en 330 base. 330 skvadronen har vært kontinuerlig på beredskap siden 1. mai 1973 og har gjennomført over 45.000 rednings- og ambulansoppdrag. Skvadronen har nå startet overgangen til nytt redningshelikopter.

Opptakten til årets jubileum har ikke vært helt enkel. Pandemien traff oss alle våren 2020. Fokuset vårt på 330 skvadronen ble opprettholdelse av beredskap gjennom en pandemi samt å sikre

mulighet for smittesikker transport av alle våre pasienter. Dette har vi klart, men som sjef for skvadronen erkjenner jeg at vi dessverre ikke hadde fokus eller ressurser til å planlegge for et stort skvadronsjubileum.

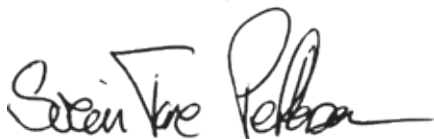
Samtidig har usikkerheten vært stor knyttet til om eller hvordan, et slikt jubileum kunne gjennomføres, samtidig som vi har hatt en pågående pandemi.

Jeg er derfor glad for at noen pensjonerte ildsjeler nå bidrar sterkt til at det blir en verdig markering av 80-års dagen til Norges eldste, største og mest operativ skvadron. Det at Sjef Luft også velger å delta ser vi på som en anerkjennelse av 330 skvadronens betydning gjennom 80 år.

Jeg vil også rette en særlig takk til alle de menneskene som har vært med å prege skvadronens stolte historie i krigstid og i fredstid gjennom 80 år.

Gratulerer med dagen alle sammen!

Med vennlig hilsen

Svein Tore Pettersen
Oberstløytnant | Sjef 330 skvadron

Foto: Svein T. Pettersen

1941

ISLAND

Maritimt patruljefly N-3PB (Patrol Bomber)

Northrop N-3PB Patrol Bomber. Foto: Via Tom Arheim.

330 skvadron ble offisielt opprettet på Island 25. april 1941 med betegnelsen 330 (N) Norwegian Squadron. Oppdraget var å eskortere konvoier og patruljere etter ubåter og fiendtlige fly.

Skvadronen ble stasjonert like utenfor Reykjavík, og det første operative toktet ble fløyet 23. juni samme år.

Kort tid senere ble det opprettet en avdeling i Akureyri (B-flight), deretter en i Budareyri (C-flight). Skvadronen var utstyrt med 18 Northrop N-3PB sjøfly. A-flight hadde opprinnelig seks fly, de to andre tre hver. De øvrige ble oppbevart som reservefly, og ble tatt i bruk etterhvert som operative fly gikk tapt.

Det ble fort klart at Northropene ikke hadde nok rekkevidde eller ildkraft til å utføre alle oppdrag skvadronen ble tildelt. Derfor fikk den utlånt to Catalina-fly fra Coastal Command i mai 1942. Disse ble tilført A-flight. I juli og august kom det ytterligere tre Catalinaer, som også ble stasjonert ved A-flighten i Reykjavík.

Tapene på grunn av fiendtlig aktivitet og klimatiske forhold var svært store i tiden på Island. Skvadronen tapte 12 fly, og hadde 21 omkomne.

Mot slutten av 1942 ble det besluttet at skvadronen skulle over på en ny flytype og flytte til Skottland. A- og B-flight innstilte flygningene i desember 1942 og flyttet sørover. C-flight ble igjen på Islands østkyst på anmodning av Coastal Command frem til februar 1943.

1953

NORGE

Jagerbombefly Republic F-84G Thunderjet

Republic F-84G Thunderjet. Foto: Terje Kristiansen.

330 skvadron startet flyttingen til Norge og Sola flystasjon den 13. juni 1945 hvor den opererte seks Sunderland fram til flyene ble returnert til RAF i desember 1945. 330 skvadron ble hovedsakelig benyttet til transportoppdrag mellom Sør- og Nord-Norge fram til den ble offisielt nedlagt 15. desember 1945.

20. juli 1953 ble 330 skvadron reetablert på Gardermoen og mottok sine første Republic F-84G Thunderjet den 24. august samme år. I løpet av høsten mottok skvadronen til sammen 25 fly.

Fra august 1956 til den ble nedlagt på nytt i februar 1958 opererte 330 skvadron fra Rygge flystasjon.

1961

Maritimt overvåkingsfly Grumman SHU-16B Albatross

Grumman SHU-16B Albatross.
Foto: Forsvarets flysamling Gardermoen, v/Bjørn Olsen.

I 1961 startet oppbyggingen av 330 skvadron på nytt, denne gang igjen i maritim overvåkingsrolle med Grumman SHU-16B Albatross. Skvadronen var fullt operativ med ni fly fra 15. juli 1963. Tre av flyene var permanent detasjert på Bardufoss flystasjon. Hovedoppgavene var anti-ubåtoppdrag, men «Trossa» ble også benyttet til søk- og redningsoppdrag og ambulanseoppdrag. 1. oktober 1968 ble skvadronen på nytt lagt ned.

1943

SKOTTLAND

Maritimt patruljefly PBY-5 Catalina Patrol Bomber

Consolidated PBY-5 Catalina Patrol Bomber.
Foto: Forsvaret v/Torbjørn Kjosvold.

I februar 1943 ble 330 (N) skvadron flyttet til Oban i Skottland og utstyrt med nye fly av typen Short Sunderland Mk V. Senere samme år flyttet skvadronen til Sullom Voe på Shetland der den opererte 13 fly fram til krigens slutt.

1945

Maritimt patrulje fly Short Sunderland Mk V (Patrol Bomber)

Short Sunderland Mk V.
Foto: Forsvarets flysamling Gardermoen v/Bjørn Olsen.

Sammen med en Catalina fra 333 skvadron transporterte en Sunderland fra 330 skvadron den allierte våpenstillstandskommisjonen til Oslo den 8. mai 1945.

1973

Maritimt redningshelikopter Westland Sea King Mk 43B

Westland Sea King Mk 43B. Foto: Lars Røraas, Forsvaret.

Blant annet på bakgrunn av MF «Skagerak»s forlis i 1966, ble det i 1970 vedtatt at Justisdepartementet skulle anskaffe ti Westland Sea King Mk 43B helikoptre til redningshelikoptertjeneste til sjøs. Det ble vurdert slik at det ikke fantes sivile operatører som kunne påta seg å drive en slik tjeneste, og 330 skvadron ble besluttet gjenopprettet som redningsskvadron. Likevel kunne Helikopter Service påta seg en kontrakt med Justisdepartementet om å operere to Sikorsky S-61N i slik tjeneste fra 1. september 1970 til 330 skvadron var operativ 1. mai 1973.

330 redningsskvadron hadde skvadronledelsen på Bodø flystasjon fram til 2002 da ledelsen flyttet til Sola flystasjon. Skvadronen var delt i fire vinger med to Sea King plassert på hver av basene Banak flystasjon, Bodø flystasjon, Ørland flystasjon og Sola flystasjon. To helikoptre var i reserve og på vedlikehold til enhver tid. Fra 1999 ble det opprettet et detasjement på Rygge som ble permanent avdeling med tilstedevakt i 2008. Fra 2009 hadde skvadronen detasjement med tilstedevakt på Florø fram til CHC Helikopter Service overtok beredskapen der midlertidig i 2017.

2021

Maritimt redningshelikopter AgustaWestland AW101-612 SAR Queen

AgustaWestland AW101-612 SAR Queen. Foto: Forsvaret.

Besetning: Den vanlige besetningen på dagens helikopter ved oppdrag er to flygere, en systemoperatør (navigator), en maskinist (helseoperatør), en redningsmann og en anestesilege. Besetningen er ansatt i Forsvaret mens de regionale helseforetakene i dag er ansvarlige for legetjenesten. På Rygge har Helse Sør-Øst ansvar for legedriften. På Sola har Helse Vest, på Ørland har Helse Midt, og i Bodø og Banak har Helse Nord ansvar for legetjenesten.

Legebil: På samtlige baser disponerer avdelingen en legebil av typen Volvo XC70. Bilene eies og driftes av Stiftelsen Norsk Luftambulans. Hver bil er utstyrt med nøyaktig det samme akuttmedisinske og redningstekniske utstyret som et helikopter

UTMERKELSER

- 2010** Personell ved skvadronen ble hedret med Russlands medalje for edel dåd til utlendinger, for sin innsats ved redning av russiske fiskere i havsnød
- 2015** Samfunnsikkerhetsprisen 2014 for sin innsats innenfor redningsoperasjoner.
- 2020** Haugesundkonferansens ærespris for sin innsats ved evakuering av passasjerer ved hendelsen med Viking Sky i mars 2019.

Vi takker følgende for støtte til vårt arrangement ved markeringen av 330 skvadronens 80-års dag.

CONRAD MOHR AS

Ønsker du å bli medlem i Luftmilitært Samfund og støtte oss i vårt arbeide til Luftforsvarets beste?

Kontakt oss på: luftmils@online.no

Ansvarlig utgiver: Luftmilitært samfund avdeling Rogaland | Ansvarlig redaktør: Knut Lande

Heftet er digitalt tilgjengelig på Luftmilitært Samfunds hjemmeside www.luftmils.no

Vedlegg til Luftled 01/2021